

[View the original article](#)

جهان

ممنوعیت تولید تریاک در افغانستان؛ «گسترش» کشت خشخاش در مناطق مرزی ایران و پاکستان

فرود بیژن داوود ختک

۱۴۰۵/آبان/۰۱

بررسی تصاویر ماهواره‌ای و گفت‌وگو با کشاورزان محلی نشان می‌دهد که پس از ممنوعیت گسترده تولید مواد مخدر از سوی طالبان در سال ۲۰۲۲، کشت خشخاش در مناطق مرزی ایران و پاکستان با افغانستان «گسترش» یافته است.

دیوید منسفیلد، پژوهشگر بریتانیایی و متخصص اقتصاد مواد مخدر افغانستان، روز اول آبان، به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت ممنوعیت طالبان، همراه با افزایش بی‌ثباتی در مناطق مرزی سه کشور، شرایط را برای گسترش کشت خشخاش در بلوچستان پاکستان و بخش‌هایی از ایران فراهم کرده است. به گفته او، این مناطق مرزی اکنون به یکی از «مراکز جهانی تولید تریاک» تبدیل شده‌اند.

به گفته کارشناسان، افزایش کشت خشخاش در استان سیستان و بلوچستان و شماری دیگر از استان‌های ایران در سال‌های اخیر، با ممنوعیت کشت این گیاه در افغانستان از سوی طالبان و انتقال بخشی از تولید تریاک به کشورهای همسایه ارتباط دارد.

گسترش کشت خشخاش در استان‌های ایران

بر اساس این گزارش، الگوی مشابهی در ایران نیز مشاهده شده است؛ به‌طوری که شماری از کشاورزان افغان با عبور از مرز، از طریق اجاره زمین یا مشارکت در محصول، به کشت خشخاش در ایران روی آورده‌اند.

گزارش‌هایی از کشت این گیاه در شمار بیشتری از استان‌های ایران، از جمله خراسان رضوی، کرمانشاه، لرستان و فارس نیز منتشر شده است.

با این حال، سیستان و بلوچستان همچنان اصلی‌ترین منطقه تولید تریاک در ایران معرفی می‌شود.

تصاویر ماهواره‌ای سال ۲۰۲۶ نشان می‌دهد که کشت خشخاش در بخش‌هایی از این استان گسترده است و در برخی مزارع، زمین‌های بزرگی به‌طور اختصاصی به این محصول اختصاص یافته‌اند.

در بعضی از این مزارع، استفاده از سامانه‌های آبیاری قطره‌ای نیز مشاهده شده است. به گفته کارشناسان، هزینه بالای نصب چنین سامانه‌هایی نشان می‌دهد کشاورزانی که در اواخر سال ۲۰۲۵ اقدام به کشت کرده‌اند، احتمال نابودی محصولاتشان از سوی مقام‌های مسئول را پایین ارزیابی می‌کردند.

منسفیلد در گفت‌وگو با رادیو اروپای آزادی/رادیو آزادی می‌گوید برخلاف افغانستان، که کشاورزان در کنار خشخاش محصولات دیگری نیز می‌کاشتند، در ایران و پاکستان زمین‌های بزرگ به‌طور فزاینده‌ای به کشت انحصاری خشخاش اختصاص می‌یابد.

او تأکید کرده است که این تغییر تنها جابه‌جایی تولید از یک سوی مرز به سوی دیگر نیست، بلکه «گذار از کشاورزی متنوع به کشت گسترده یک محصول است».

در این گزارش آمده است که مقام‌های جمهوری اسلامی، درگیر جنگ با آمریکا و اسرائیل از اسفندماه پارسال، «نتوانسته‌اند یا نخواسته‌اند» مزارع خشخاش را در سال ۲۰۲۶ از بین ببرند؛ وضعیتی که به افزایش اطمینان کشاورزان نسبت به ادامه این فعالیت انجامیده است.

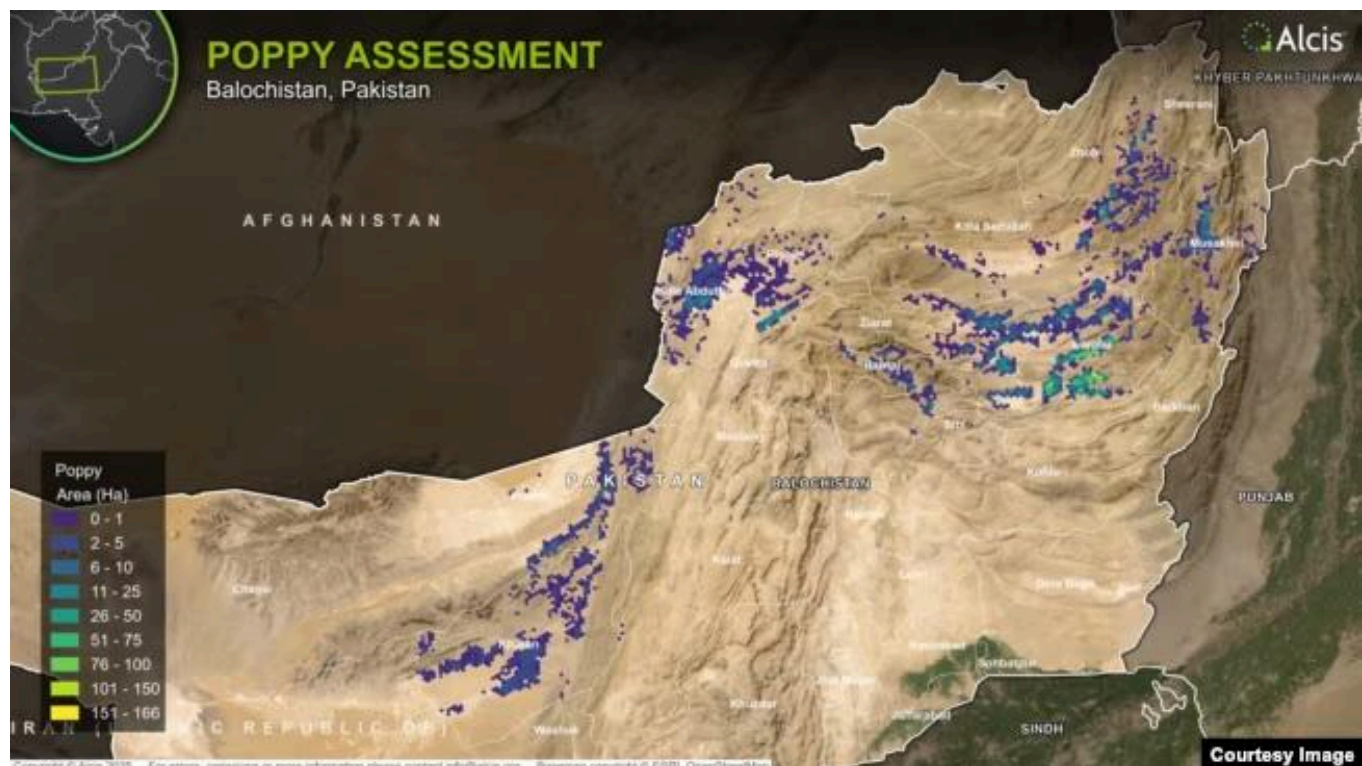
سیستان و بلوچستان همچنین در سال‌های اخیر شاهد تشدید فعالیت گروه‌های مسلح و جدایی‌طلب بوده است؛ گروه‌هایی که از نارضایتی‌های دیرین جامعه بلوچ و تبعیض و خشونت علیه این اقلیت بهره می‌برند.

کارشناسان پیش‌بینی می‌کنند با ادامه جنگ، تشدید مشکلات اقتصادی و تمرکز حکومت بر بحران‌های دیگر، کشت خشخاش در ایران در سال ۲۰۲۷ بیش از پیش «افزایش» یابد.

گسترش تولید در پاکستان و احتمال افزایش قاچاق مواد مخدر

در آن سوی مرز، ایالت بلوچستان پاکستان به مهم‌ترین مرکز کشت خشخاش در منطقه مرزی سه کشور تبدیل شده است.

به گفته منسفیلد، بررسی تصاویر ماهواره‌ای شرکت بریتانیایی «آلسیس» نشان می‌دهد که بیش از ۹ هزار هکتار زمین در بلوچستان پاکستان زیر کشت خشخاش قرار دارد. بخش عمده این مزارع در مناطق لورالای و قلعه عبدالله متمرکز شده‌اند.

تصویر ماهواره‌ای از مزارع خشخاش در ایالت بلوچستان در جنوب غربی پاکستان در سال ۲۰۲۵؛ عکس از شرکت آلسیس.

برخی کشاورزان محلی گفته‌اند که تولیدکنندگان افغان پس از ممنوعیت کشت خشخاش در کشورشان، با سرمایه و تجربه خود وارد پاکستان شده و با کشاورزان محلی همکاری می‌کنند.

در مقابل، مقام‌های پاکستانی گزارش‌های مربوط به گسترش کشت خشخاش را رد کرده و گفته‌اند مزارع شناسایی شده را از بین برده‌اند.

دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد نیز برآورد کرده که تولید تریاک در پاکستان همچنان محدود است، اما در عین حال گفته اطلاعات موجود درباره کشورهای همسایه افغانستان ناکافی است و افزایش موارد گزارش شده نابودی مزارع می‌تواند نشانه‌ای از انتقال کشت به این کشورها باشد.

منسفیلد همچنین هشدار داده است که افزایش سطح زیر کشت در سال ۲۰۲۶ می‌تواند به رشد چشمگیر تولید در سال آینده منجر شود.

خطر افزایش درآمد گروه‌های مسلح

با وجود ممنوعیت طالبان، گزارش رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی حاکی است که کشت خشخاش در خود افغانستان نیز نشانه‌هایی از «افزایش دوباره» دارد.

بخش مهمی از تولید این کشور در استان بدخشان در شمال شرق و شماری از مناطق جنوب غربی متمرکز است. برآورد می‌شود بدخشان حدود نیمی از تولید تریاک افغانستان را به خود اختصاص دهد.

خشکسالی، بدهی و مشکلات اقتصادی موجب شده است برخی کشاورزان افغان با ممنوعیت طالبان مخالفت کنند و حتی در برابر تلاش‌ها برای نابودی مزارع مقاومت نشان دهند.

کارشناسان هشدار می‌دهند که گسترش تولید تریاک در مناطق مرزی ایران، پاکستان و افغانستان می‌تواند عرضه هروئین در بازارهای جهانی را افزایش دهد و به تأمین منابع مالی گروه‌های مسلح و تشدید خشونت کمک کند.

منسفیلد می‌گوید گروه‌های مسلح برای دستیابی به درآمد حاصل از تجارت مواد مخدر و دیگر فعالیت‌های فرامرزی، از جمله قاچاق انسان، سوخت و مواد معدنی، با یکدیگر رقابت می‌کنند.

او هشدار داده است که ادامه این روند می‌تواند در سال ۲۰۲۷ به افزایش قابل‌توجه کشت خشخاش در منطقه منجر شود.

↕ لینک مستقیم ▾

↗ بازکردن در پنجره جدید

فرود بیژن

فرود بیژن تا پیش از پیوستن به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی در سال ۲۰۱۱، به‌عنوان روزنامه‌نگار آزاد در افغانستان کار می‌کرد. او اکنون از سردبیران ارشد منطقه‌ای در تحریریه مرکزی رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی است.

این مطلب بخشی از:

گزارش‌های خبری

بایگانی

جهان

ایران